

กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ธนิดา หมายปทุม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อีเมล: thanida.mai@gmail.com

บทคัดย่อ

กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 10 ประการ คือ 1) ครูผู้สอนพิจารณาหลักสูตรแกนกลางเพื่อวางเป้าหมายในการสอน 2) การวางแผนการสอนที่ดี 3) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักเรียนและครู และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง 4) การสอนให้จำความรู้ 5) การสอนให้คิด 6) เทคนิคการสอนการสะกดคำและการออกเสียง 7) เทคนิคการสอนไวยากรณ์ด้วยมโนทัศน์ 8) การเลือกใช้สื่อที่น่าสนใจ 9) การถ่ายโอนภาษาอังกฤษสู่การสื่อสาร 10) ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ช่วยส่งเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพ และผสมกลมกลืน

คำสำคัญ: การสอนภาษาอังกฤษ

Process of Teaching English

Thanida Maipathum

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

ABSTRACT

There are ten major components in the process of teaching English. The core curriculum as a goal, a good lesson planning, social interaction between students and teachers and among students themselves, knowledge and thinking skills, special teaching techniques such as spelling and pronunciation, teaching grammar by using concepts, selection of interesting media and transferring experiences to communications. Relevance in all these matters implement effectiveness and harmony in teaching.

Keywords: Teaching English

กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การสอนภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน ต้องอาศัยกลวิธีต่างๆ มากมาย ครูควรมีความพร้อม (Readiness) ในทุกๆ ด้าน ที่จะเผชิญกับการสอนอันยากลำบาก แต่ให้ผลที่คุ้มค่ามีประสิทธิภาพ ครูมืออาชีพจะต้องเป็นนักคิด และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักคิดได้ด้วยตนเอง การคิดช่วยพัฒนาความรู้ ความจำ และทักษะสื่อสารต่างๆ ได้ดี

กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (Process of Teaching English) ประกอบไปด้วย สิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. รู้หลักสูตร (Curriculum)
2. จัดทำแผนการสอนที่ดี (Good Lesson Planning)
3. การสอนให้จำความรู้ (Knowledge)
4. การสอนให้คิด (Thinking Skills)
5. การสอนสะกดคำ และการออกเสียง (Spelling and Pronunciation)
6. การสอนไวยากรณ์โดยมโนทัศน์ (Teaching Grammar by using Concepts)
7. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)
8. การใช้สื่อ (Media)
9. การถ่ายโอนสู่การสื่อสาร (English for communications)
10. ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Relevance)

1. หลักสูตร (Curriculum)

สิ่งแรกที่ต้องพิจารณา คือ หลักสูตรของแต่ละระดับชั้น เพื่อเป็นเป้าหมายสำคัญ มีกำหนดการเรียนรู้อะไรบ้าง การเตรียมเนื้อหาให้ตรงกับหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ พิจารณาตำราของแต่ละระดับชั้น การเลือกใช้ตำรา ครูควรศึกษาตำราจากสำนักพิมพ์ต่างๆ มากกว่าหนึ่งชุด เพื่อเปรียบเทียบแล้วคัดสรรจุดเด่นของตำราแต่ละชุด นำมาวางแผนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การใช้ตำราหลายชุดจะมีประสิทธิภาพกว่ายึดตำราชุดเดียว จริงอยู่แต่ละเล่มมีการเรียงลำดับเนื้อหาก่อนหลัง มีกิจกรรมเชื่อมโยงสัมพันธ์กันไว้ดีแล้ว แต่เราต้องคำนึงถึงอีกหลายปัจจัย เช่นความน่าสนใจ เนื้อหาน้อยเกินไป เหมาะกับระดับชั้นหรือไม่ ผู้สอนสามารถปรับใช้ เปลี่ยนสาระให้เหมาะสม โดยไม่ได้เปลี่ยนลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหา (Sequence)

เกณฑ์การพิจารณาคำรา

1. ประสบการณ์ที่ใช้อยู่ใกล้ตัวเด็กหรือไม่
2. เป็นคำศัพท์ใช้บ่อย เหมาะแก่ระดับชั้น และปริมาณมากเพียงพอหรือไม่
3. มีการสอนการออกเสียงทุกบทหรือเปล่า
4. มีส่วนของ Grammar และ Expressions พร้อมคำอธิบาย และคำศัพท์ให้ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องเดียวกัน
5. มีขั้นตอนเป็นระบบ เรียงตามลำดับกิจกรรมที่เหมาะสม (Sequence)
6. การวางรูปเล่มอย่างเป็นระบบ น่าอ่านและสวยงาม

2. การวางแผนการสอน (Lesson Planning)

การวางแผนการสอนเป็นหัวใจสำคัญ ถ้าวางแผนหรือออกแบบไว้ไม่ดีพอ ผลที่ได้รับก็จะพลอยด้อยไปด้วย การพัฒนาการเรียนรู้จะไม่เต็มศักยภาพหรือขีดความสามารถของเด็ก

การวางแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Student Participation) มีกระบวนการกลุ่ม (Group processing) มีการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้สนใจตลอดเวลา ก่อนสอนมีการทบทวนความรู้เดิม และการสอนเป็นไปด้วยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ให้มากที่สุด ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลาย มีการวางแผนเตรียมการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและคุณค่า ผู้เรียนแต่ละคนควรได้รับการใส่ใจเรื่องพัฒนาการของเขา ควรมีการทำแฟ้มงาน Port Folio เป็นที่เก็บผลงานการเขียนทางภาษา เพื่อประเมินผลด้านพัฒนาการของแต่ละบุคคล เป็นหลักฐานยืนยันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนได้ดี ควรสร้างกิจกรรมประเภท Active Learning รวบรวม Games, Songs ไว้ในเนื้อหาที่สัมพันธ์กัน เพื่อปลุกเร้ากระตุ้นความสนใจของผู้เรียนตลอดเวลา ควรสอนวิธีคิด และสอนวิธีจำที่ผู้เรียนจะสามารถจำได้นาน การทบทวนบทเรียนบ่อยๆ ก็จะทำให้ผู้เรียนจำได้นาน (Retention) การสรุปเนื้อหามีความจำเป็น และเป็นการทบทวนไปด้วยในตัว สำคัญที่สุดคือการประเมินผลที่ต้องมีตลอดเวลา เพื่อดูว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วหรือยัง สามารถสร้างความรู้ให้เกิดในสมองของตน การประเมินผลตลอดเวลาด้วยการสังเกต (Observation) ระหว่างทำกิจกรรม การสนทนาโต้ตอบ บทบาทสมมุติ Role Play และที่ยืนยันผลของการสอนได้ดีเช่นกัน คือ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ โดยเฉพาะแบบฝึกหัดที่เป็นอรรถนัยเป็นการเขียนหรือแต่งประโยคภาษาอังกฤษ

3. การสอนให้จำความรู้ (Knowledge)

เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนต้องท่องกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของภาษาอังกฤษ (Rules) เพราะภาษาอังกฤษ

เป็นระบบ มีกฎเกณฑ์บางอย่างที่ไม่เหมือนกับกฎเกณฑ์ของภาษาไทย ดังนั้นความพร้อม (Readiness) ของครูผู้สอน จะต้องแม่นยำในกฎต่างๆ โดยเฉพาะแบบฟอร์มเบื้องต้น (Basic Forms) ได้แก่

1. Forms of Plurals (Noun)
2. Forms of _ed and -ing
3. Forms of Irregular Verbs
4. Forms of Contractions
5. Forms of comparative and superlative adjectives and adverbs

ทุกระดับชั้นในการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องท่องจำกฎเกณฑ์เหล่านี้ให้ได้ (เหมือนเด็กเรียนเลขก็ต้องท่องสูตรคูณให้ได้) เริ่มต้นจากประถมต้น ให้กฎเกณฑ์ตามระดับความยากง่ายของคำศัพท์ และเนื้อหา ที่สอน เช่น ในชั้นประถมปีที่หนึ่ง เริ่ม Plural Nouns , Singular Verbs

cats boys dogs hats pants watches

The boy plays the ball.

The dog runs.

4. การสอนให้คิด (Thinking Skills)

การคิดต้องใช้สมอง การคิดทำให้พัฒนาทางปัญญา และความจำได้จากข้อความดังต่อไปนี้ ทำให้เราทราบว่ามีความจำเป็นในการสอนให้คิด (Thinking Skills)

ข้อค้นพบใหม่เกี่ยวกับสมอง

ด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน ทำให้ค้นพบการทำหน้าที่ของสมองได้อย่างชัดเจน พบว่าสมองเป็นระบบที่มีการไหลถ่ายเท เซลล์สมองสามารถสร้างใหม่ได้ และการทำงานของสมองสามารถเคลื่อนย้ายไปยังส่วนอื่นได้ จึงเกิดแนวคิดใหม่ว่า ยิ่งใช้ยิ่งชัวร์ (use it or lose it) เซลล์สมองมีกลไกในการบำรุง และซ่อมสร้างตนเอง ซึ่งจะถูกกระตุ้นให้ทำงานได้ก็โดยการใช้งาน การทำงานตามธรรมชาติของกลไกในการซ่อมแซม จะช่วยให้เซลล์บำรุงรักษาตนเอง และเจริญเติบโต

งานวิจัยใหม่ๆ ค้นพบว่าสมองมีกลไกภายในตัวของมันที่สามารถปรับตัว และทดแทนเมื่อเกิดอาการบาดเจ็บทางสมอง อันเป็นความสามารถของสมองมนุษย์ในการปรับตัว เพื่อการอยู่รอด จึงมีการสร้างเซลล์สมอง (neurogenesis) ขึ้นใหม่

ในรายคนไข้อายุน้อยที่มีอาการชักอย่างรุนแรง เมื่อแพทย์ทำการตัดส่วนที่เป็นคอร์เทกซ์ของสมองออกไปครึ่งหนึ่ง สมองอีกข้างซึ่งทำหน้าที่ควบคุมทางภาษา ถูกตัดออกทั้งหมด เขาสามารถฟื้นทักษะ ทางภาษาให้กลับมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์ในเวลาไม่นานนัก เพราะสมองซีกขวาแม้ไม่ได้มีหน้าที่เรียน

รู้จักชะทางภาษา จะมาทำงานแทนอย่างเต็มทีเมื่อสมองซีกซ้ายถูกทำลาย

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าส่วนต่างๆ ของสมองไม่ได้ถูกกำหนดหน้าที่เฉพาะเจาะจง แต่สมองหลายส่วนมีการทำหน้าที่ใหม่ ๆ เมื่อสมองได้รับความเจ็บ หรือถูกทำลาย

ความพยายามในการใช้สมองอาจช่วยทำให้เกิดการสร้างสารต้านอนุมูลอิสระตามธรรมชาติเช่นกัน ธรรมชาติให้เรามีเซลล์สมองมากกว่าความต้องการ ประสบการณ์ของเราที่มีต่อโลกรอบตัวจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า เซลล์สมองใดจำเป็นเซลล์สมองที่ไม่จำเป็นก็จะถูกกำจัดทิ้งไป ส่วนที่จำเป็นก็จะถูกเก็บไว้โดยพัฒนา ให้ดีขึ้น นั่นคือสาเหตุที่สมองมีการเจริญเติบโต เมื่อเราอายุ 10 ปี เราจึงเรียนรู้มากกว่าตอนอายุ 1 ขวบ ฟังระลึกเสมอว่า จำนวนของเซลล์สมองไม่มีความสำคัญเท่าคุณภาพ เซลล์สมองจะมีคุณภาพสูงขึ้นเมื่อสมองได้ใช้งาน

วัยเด็กเป็นช่วงเวลาสำคัญของการฝึกการใช้สมอง บางทักษะหากไม่ได้รับการพัฒนาในช่วงอายุที่เหมาะสม อาจไม่มีโอกาสแสดงความสามารถ เช่น ทักษะทางภาษา และการมองเห็น หากได้เรียนรู้ทักษะใด และฝึกใช้ในช่วงแรกของชีวิต อาจเกิดการเชื่อมต่ออย่างแข็งแรง เข้าสู่วงจรประสาท และสามารถใช้ได้ตลอดชีวิต และเป็นไปได้ที่จะเรียนรู้ทักษะใหม่ในช่วงหลังของชีวิต เช่น เรียนขับรถ เป็นต้น นักประสาทวิทยาพบว่า การออกกำลังกายเป็นประจำ หรือการบริหารสมองทำให้สมองโตขึ้น และช่วยบำรุงรักษาส่วนที่มีอยู่แล้วด้วย

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามศักยภาพสมอง (Brain – based learning theory)

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา เป็นยุคที่มีคนให้ความสนใจในเรื่องสมอง มีการศึกษากันอย่างจริงจังในเรื่อง Neuroscientific ซึ่งเป็นศาสตร์ของชีวิตที่เกี่ยวกับสรีรวิทยา กายวิภาคและชีววิทยา ในส่วนของสมองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ และมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงสร้างและการทำงานของสมอง ศึกษาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและความรู้ทางวิจัยที่ศึกษาการเรียนรู้เกี่ยวกับสมอง ได้เปิดเผยให้เห็นความมหัศจรรย์ของสมองว่ามีพัฒนาการคิด เรียนรู้ และจดจำข้อมูลได้อย่างไร

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามศักยภาพสมอง (BBL) ให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างโอกาสในการรับความรู้ และเก็บความรู้ไว้ได้มากที่สุด กุญแจสำคัญของการใช้ทฤษฎีนี้ คือการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ นับตั้งแต่ผู้สร้างหลักสูตร ผู้บริหาร ครู และผู้เรียน โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจส่วนประกอบ และการทำงานของสมอง ในการสอนครูต้องค้นหาจุดแข็งของผู้เรียนแต่ละคน ระบุเรื่องที่ต้องการพัฒนา แล้วเลือกวิธีฝึกที่สอดคล้อง ทั้งนี้ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความต้องการ และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงจะทำให้รูปแบบการสอน และกิจกรรมประสบความสำเร็จ

การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ต้องทำให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีชีวิตชีวา (active) บทเรียน หรือกิจกรรมต้องท้าทาย ชัดเจน ไม่คลุมเครือ ใช้สถานการณ์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยมีกิจกรรมฝึกซ้ำทวนบ่อย ๆ ทุกครั้งที่ฝึกการคิดทักษะใหม่ควรใช้เนื้อหา หรือทักษะที่ผู้เรียนคุ้นเคย เป็นสื่อสำหรับการคิด ผู้เรียนจะสามารถเชื่อมโยงทักษะใหม่กับทักษะที่เคยฝึกแล้ว การเชื่อมโยงจะทำได้

ดีเมื่อครูใช้การเปรียบเทียบสถานการณ์จำลองอุปมาอุปไมย เรื่องซับซ้อน บทความ ตัวอย่าง และเทคนิค การปฏิสัมพันธ์แบบต่าง ๆ การพัฒนากระบวนการคิดมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การใช้คำถาม การมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น จึงต้องจัดสภาพแวดล้อม อุปกรณ์หรือสื่อให้อื้อต่อการคิด การสอนใช้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมมีความสนุก มีความหมาย และกระตุ้นการเรียนรู้รายบุคคล ครูให้โอกาสผู้เรียนมีเวลาได้รับประสบการณ์จากการทำกิจกรรมที่ใช้สมอง และเรียนรู้เนื้อหา ด้วยวิธีการสอนลักษณะนี้ ผู้เรียนจะสามารถเพิ่มพูนความเข้าใจ เก็บประเด็นสำคัญ และเพิ่มศักยภาพในการนำความรู้ไปใช้

5. การสอน Spelling และ Pronunciation

การสะกดคำได้ง่าย ต้องเปรียบเทียบกับเสียงของภาษาไทย เพราะการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้นี้ใหม่ เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ได้ผล และไม่เกิดความสับสนในการที่จะเรียนรู้ของใหม่ ซึ่งแปลกแตกต่างจากวัฒนธรรมทางภาษาของตนเอง การเปรียบเทียบทั้งสองภาษา ภาษาอังกฤษและภาษาไทย ความเหมือน และความแตกต่าง ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษา (ใหม่) ได้ดี ควรเปรียบเทียบพยัญชนะ (Alphabets) สระ (Vowels) และคำควบกล้ำ (Blends)

การเตรียมความพร้อมของครูในการสอนเสียงดังต่อไปนี้

พยัญชนะภาษาอังกฤษ	
p	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เพอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “พ”
b	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เบอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “บ”
t	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เทอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ท”
d	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เดอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ด”
k	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เคอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ค”
g	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เกอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ก”
t	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เซอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ช”
j	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เจอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “จ”
n	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เนอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “น”
m	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เมอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ม”
ng	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เงอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ง”
f	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เฟอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ฟ”

พยัญชนะภาษาอังกฤษ	
v	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เวอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ว”
th	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เซอะ) แต่เป็นเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย
th	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เดอะ) แต่เป็นเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย
s	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เซอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ซ”
z	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เซอะ) แต่ไม่มีในภาษาไทย
ch	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เซอะ) ใกล้เคียงกับของอักษร “ช”
sh	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เฉอะ) ใกล้เคียงกับของอักษร “ฉ”
h	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เฮอะ) ใกล้เคียงกับของอักษร “ฮ”
l	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เลอะ) ลื่นต้องแตะระหว่างฟันบนกับเพดานปาก ใกล้เคียงกับของอักษร “ล”
w	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เวอะ) ใกล้เคียงกับของอักษร “ว”
y	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เยอะ) ใกล้เคียงกับของอักษร “ย”
r	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เรอะ) ใกล้เคียงกับของอักษร “ร” กลุ่มเสียงนี้ ซึ่งสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ที่ใช้ในการออกเสียงภาษาอังกฤษ * เสียงกระดกลิ้น Tap ออกเสียงโดยการม้วนปลายลิ้นขึ้นไปแตะปุ่มเหงือก และตัวดลงอย่างรวดเร็ว มักใช้ออกเสียง r ในภาษาอังกฤษ * เสียงม้วนลิ้น Retroflex ออกเสียงโดยการม้วนลิ้นทั้งลิ้นขึ้นไปหาเพดานอ่อน ใช้ในการออกเสียงภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

สระเดี่ยวเสียงสั้น

สระในภาษาอังกฤษ	เสียงสระในภาษาไทย
i	สระ อี
e	สระ เออะ
a	สระ แอะ
o	สระ เอะ
u	สระ อะ
e	สระ เออะ
u	สระ อุ

สระเดี่ยวเสียงยาว

สระในภาษาอังกฤษ	เสียงสระในภาษาไทย
i	สระ อี
a	สระ อา
o	สระ ออ
u	สระ อุ
e	สระ เออ

6. การสอนไวยากรณ์ด้วยมโนทัศน์ (Teaching Grammar by using concepts)

การสอนไวยากรณ์ Grammar และโครงสร้างประโยค Structure ควรใช้กลยุทธ์ หรือเทคนิคที่หลากหลาย รวมทั้ง Games Songs เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียน Grammar และคำอธิบายคำจำกัดความต่าง ๆ ที่ค่อนข้างน่าเบื่อสำหรับเด็ก

ผู้สอนควรคำนึงถึงการฝึกทักษะการคิด คิดหาเหตุผล หาความแตกต่าง ความเหมือนกัน การจัดเข้าประเภทเดียวกัน การแยกประเภท การฝึกกลยุทธ์ในการจำ หาเหตุผลในการจำ หาเครื่องหมาย ข้อสังเกตที่จะช่วยให้จำได้ง่าย การจำจากความเข้าใจ ทาวิธีที่จะให้จำได้นาน (Retention) ภาษาอังกฤษมีระบบ มีระบบความคิด มีกฎเกณฑ์ มี Concept ดังนั้นวิธีสอนที่น่าจะได้ผลดี คือการสอนให้คิดหา Concept หาความหมายของคำ หรือหากฎเกณฑ์ของโครงสร้างประโยค Joyce และ Weil (1996) เป็นผู้ที่พัฒนารูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment Model) ขึ้น ดังข้อความต่อไปนี้

รูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept attainment model)

ผู้พัฒนา Joyce และ Weil (1996)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหา และสามารถให้คำจำกัดความของมโนทัศน์นั้นด้วยตนเอง

แนวคิด การเรียนรู้มโนทัศน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นการค้นหาคุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญของสิ่งนั้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การจำแนกสิ่งที่ใช้ และสิ่งที่ไม่ใช่สิ่งนั้น

ขั้นตอนการสอน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนสังเกตแล้วฝึกจำแนกตัวอย่าง ควร มีจำนวนมากพอที่จะทำให้ผู้เรียนสังเกตและจำแนกได้ เนื้อหาที่สอนเป็นรูปธรรม ตัวอย่างที่ให้ควรเป็นรูปธรรม ถ้าเนื้อหาเป็นนามธรรม ควรใช้ตัวอย่างเป็นเรื่องสั้น ๆ ตัวอย่างที่เลือกมาใช้ฝึกจำแนกต้องมี 2 ชุด ชุดหนึ่งเป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน อีกชุดหนึ่งไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน

2. ชั้นชี้แจงวิธีเรียน โดยการสาธิตวิธีการให้ผู้เรียนเข้าใจ
3. ชั้นเสนอตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน และมโนทัศน์ที่ไม่ต้องการสอน มีวิธีเสนอได้ 4 แบบ ได้แก่

แบบ	บทบาทครู	บทบาทผู้เรียน
1	1. เสนอตัวอย่างของมโนทัศน์ของสิ่งที่ใช้ทั้งคู่ 2. เสนอตัวอย่างของสิ่งที่ไม่ใช่ทั้งคู่	1. สังเกตตัวอย่างทั้ง 2 ชุด 2. ค้นหาคุณสมบัติร่วม
2	เสนอตัวอย่างของสิ่งที่ใช้สลับกับสิ่งที่ไม่ใช่จนครบทุกตัวอย่าง	สังเกตคุณสมบัติที่แตกต่างกันของตัวอย่างทั้ง 2 ชุด
3	1. เสนอตัวอย่างสิ่งที่ใช้ 1 ตัวอย่าง 2. เสนอตัวอย่างสิ่งที่ไม่ใช่ 1 ตัวอย่าง 3. เสนอทีละตัวอย่าง ให้ผู้เรียนตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ 4. เฉลยคำตอบ 5. เสนอไปจนครบทุกตัวอย่าง	} 1. สังเกต 2. ตอบใช่หรือไม่ใช่
4	1. เสนอตัวอย่างสิ่งที่ใช้ 1 ตัวอย่าง 2. เสนอตัวอย่างสิ่งที่ไม่ใช่ 1 ตัวอย่าง 3. ตอบใช่หรือไม่ใช่ 4. รอจนผู้เรียนยกตัวอย่างที่คุณสมบัติครบตามต้องการ	} 1. สังเกต 2. ยกตัวอย่าง

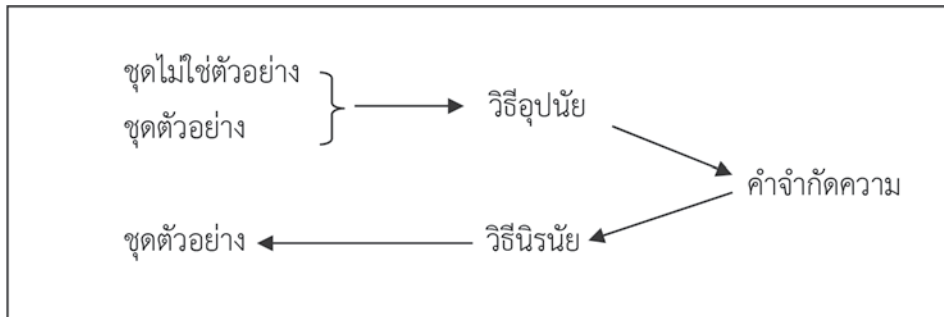
4. ชั้นผู้เรียนบอกคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอน จากการสังเกตตัวอย่างทั้งหมด
5. ชั้นผู้เรียนสรุป และให้คำจำกัดความของสิ่งที่ครูสอน โดยให้ผู้เรียนนำรายการคุณสมบัติเฉพาะมาเรียบเรียงเขียนเป็นคำจำกัดความ ครูควรแนะวิธีเขียน
6. ชั้นอภิปรายร่วมกัน สรุปวิธีเรียนรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมจนได้คำจำกัดความ

หลักการสอนมโนทัศน์ให้มีประสิทธิภาพ

การสอนมโนทัศน์จะประสบความสำเร็จหากครูยึดหลัก ดังนี้

1. มโนทัศน์มีความสำคัญเพียงพอที่จะนำมาสอน
2. มโนทัศน์นั้นมีลักษณะที่ชัดเจน
3. ผู้เรียนมีตัวอย่างหรือประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมาก่อน เพื่อจะนำมาเชื่อมโยงกับมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม
4. ตัวอย่างและไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์จะต้องนำมาแสดงหรืออภิปราย
5. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างตื่นตัว

7. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)

ครูควรมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนเป็นภาษาอังกฤษ และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้อย่างแท้จริง และเป็นธรรมชาติ เด็กสามารถนำไปใช้ได้ (Application) ดังนั้นครูควรมีความพร้อมในเรื่องภาษาอังกฤษที่ใช้ทางสังคม Social Language มารยาทการพูดภาษาอังกฤษตามโอกาสต่างๆ ถ้าครูไม่ interact กับเด็ก เด็กจะขาด Social Interaction นำภาษาอังกฤษไปใช้ภายนอกได้ยาก และขาดแรงจูงใจอันสำคัญไป ถ้าเด็กได้ฟังบ่อยๆ ในสิ่งที่ครูพูด เขาก็จะจำไปพูดบ้าง ข้อสำคัญอย่าเป็นตัวอย่างที่ผิดพลาด เพราะเขาจะใช้ภาษาผิดๆ ไปอีกนาน การพูดตามมารยาทสังคม เป็นสิ่งที่ไม่ไกลตัวเด็ก และอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นจริง ดังนั้นครูควรแทรกเข้าไปในการสอนได้ตลอดเวลาเมื่อมีโอกาส

สถานการณ์ต่างๆ ที่ครูผู้สอนควรมีพร้อมไว้ ได้แก่ :-

1. introduction : May I introduce.....?
2. greeting : Good morning
3. asking about health : How are you?

4. Special greetings : Happy birthday! Congratulations on year exam results.
5. small talk : Nice day, isn't it?
6. getting people's attention : Excuse me!
7. apologies : Excuse me!. Could I get past? Oh, sorry, did I step on year foot?
8. asking people to repeat : Sorry! I can't hear you. I beg your pardon?
9. invitations : Would you like to.....?
- That would be nice.
10. offers and replies : May I.....?
 Can I.....?
 Shall I.....?
 - That's very kind of you.
11. asking for things : Could you lend me a pen?
12. Thanks : Thank you so much.
 Thank you very much.
 - Not at all.
 You're welcome.
 Don't mention it.
 That' s all right.

8. การใช้สื่อการสอน (Media)

ควรเลือกใช้สื่อที่น่าสนใจ และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา คัดเลือก Games , Songs , Computer Assistance Programs etc ทำ Flash Cards จัดทำ Cards ที่เป็นโครงสร้างประโยค ตัดเป็นตอนๆ เพื่อสามารถเปลี่ยนรูปประโยคได้ ผู้สอนอาจทำ Future Board สำหรับติด Flash Cards หรือรูปประโยคที่ใช้สอน หรือให้นักเรียนนำผลงานที่เรียนมาติด เป็นการแข่งขันกัน ครูสามารถชี้ข้อบกพร่องให้เห็นพร้อมๆ กันบนแผ่น Future Board นั้น

สื่อที่เป็น Cards รูปภาพและตัวอักษรไม่ควรเล็กเกินไป สื่อควรมีสีสัน ภาพชวนดู การใช้สื่อสอนไวยากรณ์จะทำให้ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

9. ถ่ายโอนประสบการณ์สู่การสื่อสาร (Transferring Experiences to Communications)

การสอนภาษาที่มีประสิทธิภาพ คือการสอนทั้ง 4 ทักษะไปพร้อม ๆ กัน Listening Speaking Reading Writing กระบวนการสอนที่มักจะถูกกละเลย คือ การเขียน บางครั้งเด็กฝึกการเขียนน้อยไป ทำให้เด็กไม่ค่อยจำ สะกดไม่ถูกบ้าง ดังนั้นการให้น้ำหนักที่พอ ๆ กันในแต่ละคาบเรียน เมื่อเด็กเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะแล้ว ก็สามารถนำไปใช้ได้จริง เขาพร้อมที่จะถ่ายโอนความรู้ภาษาอังกฤษ หรือประสบการณ์ต่างๆ ไปสู่ภายนอก ผู้สอนควรใช้โอกาสนี้เพิ่มเติมกิจกรรม เพื่อให้คล่องยิ่งขึ้น เช่น ให้นักเรียนลองพูดภาษาอังกฤษกับผู้ปกครอง แล้วรายงานผลให้ทราบ หรือให้ฟังข่าวภาคภาษาอังกฤษ แล้วนำมาเล่าย่อๆ เป็นภาษาอังกฤษให้เพื่อนๆ ฟัง หรือฝึกอ่านข่าวภาษาอังกฤษ การออกเสียง และการตีความ การถ่ายโอนความรู้ภาษาอังกฤษไปสู่กิจกรรมนอกตำราเรียน ช่วยให้ทักษะการสื่อสารจริงได้ถูกใช้งาน เป็นผลผลิตที่นักเรียนจะมีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจ

10. ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Relevance)

ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่างๆ ของงานการสอนแต่ละบทตอน เป็นงานบูรณาการที่จำเป็นต้องให้การสอนมีความราบรื่น สอดคล้องต่อเนื่องกัน เช่น เมื่อเราสอน Concept ใดก็ประเมินผล Concept นั้น เนื้อหาสาระที่สอนต้องสอดคล้องตรงตามหลักสูตรแกนกลาง การออกแบบการสอนก็เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ บทบาทของครูควรสอดคล้องต่อ การเชื่อมต่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะคิดกิจกรรมที่ทันสมัยเป็นที่สนใจของเด็ก ๆ วิสัยทัศน์ของครูที่มองการณ์ไกล ทำให้มุ่งมั่นใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับเด็ก สนทนาตามโอกาสต่างๆ ด้วยภาษาทางสังคม Social Language การสอนด้วยกลยุทธ์ต่างๆ การสอนให้คิด สอนให้จำ และเทคนิคต่างๆ นำไปสู่ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้งสิ้น English for Communications

บรรณานุกรม

ชนาธิป พรกุล, (2557). *การสอนกระบวนการคิด ทักษะและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คิตา เยี่ยมขันติถาวร. (2556). *ความรู้เบื้องต้นที่ครูสอนภาษาอังกฤษควรรู้เกี่ยวกับการออกเสียง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Swan, Michael. (2558). *Practical English Usage*. Oxford University Press.